

OVER DE ZUIDPOOLTOGTEN ;

DOOR

A. T. REITSMA.

Bij eene vroegere gelegenheid hebben wij de lezers van het *Album der Natuur* bepaald bij de ontdekkingsogten in de Noordpoolgewesten, vooral in de laatste jaren met zooveel ijver ondernomen om berigten aangaande FRANKLIN en zijne togtgenooten in te winnen. Wij hebben thans voorgenomen onze lezers met hunne gedachten aan een geheel tegenovergesteld gedeelte van onzen aardbol te verplaatsen, maar in streken niet minder doodsch en kil, waar de wintervorst een nog meer onbeperkt gebied schijnt uit te oefenen. Wij wilden namelijk thans de aandacht bepalen bij de Zuidpoolgewesten en bij de pogingen, die er aangewend zijn om die geheimzinnige plek van onzen aardbol, althans eenigermate, bekend te maken aan hen, die gelukkiger streken bewonen.

Als men eenen blik werpt op onze wereldkaart, dan moet reeds bij den eersten aanblik het groote verschil tusschen het noordelijke en zuidelijke halfrond de aandacht tot zich trekken. Terwijl het noordelijke halfrond voor een groot gedeelte vaste landen bevat van eene ontzaggenlijke uitgebreidheid, bestaat het zuidelijke halfrond bijna geheel uit eenen oceaan van onmetelijken omvang. De vaste landen, wier groote massa boven den aequator gelegen is, loopen allen met spitse punten ten zuiden van den aequator in deze wereldzee uit. Amerika bereikt met hare zuidspits slechts den 52sten graad zuiderbreedte. Afrika strekt zich slechts tot den 33sten graad uit. De vaste landen van Europa en Azie liggen geheel binnen het noordelijke halfrond en Australië's vast land Nieuw-Holland, in het zuidelijke halfrond gelegen, strekt zich, ook als wij van Diemensland als een daartoe behoorend aanhangsel beschouwen, niet boven den 45sten graad zuiderbreedte uit. Voor het overige vindt men er niet dan dun

gezaaide eilanden en eilandengroepen, op onze kaarten verstrooid, als sterrengroepen aan den hemel, maar bijna even onbekend als deze lichamen in de onmetelijke wereldruimte.

Van dit weinig bekende deel van onzen aardbol is geen gedeelte zoo onbekend gebleven als de gewesten, die de zuidpool van onze aarde omgeven. En dit kan ons geenszins verwonderen. Geene van die redenen, welke aandreven om de noordpoolgewesten te doorgvorschen, werden hier gevonden. Daar hoopte men nu eens schatten van goud te vinden, dan eens eenen nieuwen weg naar de rijkdommen van Indië te ontdekken. Maar hier was niets, niets te winnen, geen goud, geene handelswegen, geene edele metalen. Maar ook daar, waar niets te winnen valt, blijft toch nog eene drangreden bestaan, die den mensch tot het onbekende, het ondoorzochte en geheimzinnige heendrijft, namelijk de zucht naar vermeerdering zijner kennis, vaak vereenigd met de zucht naar gevaarlijke avonturen.

Na dat MAGELLAAN om de zuidspits van Amerika heen zich eenen weg naar de Zuidzee had gebaad, bestond er wel eene aanleiding om de ontdekkingen, ook naar het zuiden, steeds verder en verder uit te strekken. Maar daarvan werd geen gebruik gemaakt. De landen, tot welke zijn togt den weg had ontsloten, waren zoo onmetelijk, dat voor de ontdekkingszucht voor jaren lang een onbegrensd veld scheen geopend te zijn. Het verre zuiden bleef geheel onbekend. Het oordeel der aardrijkskundigen had alleen bij gissing op de wereldkaart een onbekend zuidland geplaatst. Als men opmerkte, welke groote vaste landen boven den aequator gelegen waren, meende men, dat het evenwigt en de gelijkmatige verdeling der vaste landen van onzen aardbol een groot zuidland in het zuider halfond volstrekt noodzakelijk maakte.

Het bestaan van zulk een onbekend zuidland werd door de zeevaarders van de 17de en 18de eeuw dan ook algemeen aangenomen. Wel deed men eenige pogingen om het te vinden en meende vaak het reeds gevonden te hebben; maar spoedig bleek het, dat men zich vergist en het een of ander eiland voor eene uitstekende spits van het vaste land gehouden had. Zoo ging het nog in 1772 den luitenant van de Fransche marine, DE KERGUELEN. Hij ontdekte den 13 Januarij 1772, op 49° zuiderbreedte, eene eilandengroep, die hij den naam

van Fortuna-eilanden gaf, en zag van daar, in oostelijke rigting, eene kustestrook. Een zware storm verhinderde hem te landen en de ontdekte kust verder te onderzoeken; maar hij twijfelde er niet aan, of hij had het onbekende en lang gezochte zuidland ontdekt. Zijne ontdekking maakte zulk een opzien, dat hem van wege de Fransche marine werd opgedragen om reeds in het volgende jaar met twee schepen het door hem ontdekte Zuidland nader te onderzoeken. In December van het jaar 1773 kwam hij wederom in het gezigt van het land, hetwelk hij vroeger gezien had; maar ook nu werd hij door stormweder verhinderd te landen. De kapitein ROSNEVEY, die het bevel op één dezer schepen voerde, was zoo gelukkig den 6 Januarij 1774 met zijn schip in eene veilige haven in te loopen. Hij nam daarop het zoo lang gezochte groote Zuidland in naam van den koning van Frankrijk in bezit. En wat had men nu gevonden? Spoedig bleek het, dat men niets anders ontdekt had dan een der eilanden van den zuidelijken oceaan, het zoogenoemde Kerguelen-eiland.

De beroemde reiziger, kapitein COOK, maakte zich juist gereed voor zijnen derden togt rondom de aarde, toen het berigt van de ontdekking van het groote Zuidland bekend werd. Hem werd nu ook in last gegeven nadere onderzoekingen omtrent dit land te doen. Het gelukte hem daar aan land te komen en een aanzienlijk gedeelte van de noordelijke kust vrij naauwkeurig te onderzoeken. Maar zoo hij ook in het eerst mogt denken zich op een deel van een vast land te bevinden, het journaal van kapitein FURNEAUX bewees, dat het niets meer dan een eiland was, omdat hij op een afstand van 50 mijlen, ten zuiden van dit eiland, den oceaan doorkruist had. Frankrijk werd zoo al spoedig weder beroofd van den denkbeeldigen roem het groote Zuidland onder zijne bezittingen te tellen.

Ofschoon COOK tot 71° 15' zuiderbreedte doordrong en daar de eilandengroep, het Sandwichsland geheeten, ontdekte, vond hij nergens het zoo lang gezochte en veel besproken Zuidland. Met trefende waarheid beschrijft hij de verschrikkingen van de zuidelijke ijszee met hare kolossale ijsbergen en hare steile ijsmuren, in een dikken sneeuwmantel gehuld. Hij vermoedde, dat er binnen den poolcirkel een vast land moest bestaan, met eeuwig ijs bedekt. »Ik geloof vast,» zegt hij in zijn reisjournaal, »dat er bij de pool uitge-

»strekte landen bestaan, waar zich voor het grootste gedeelte het ijs vormt, dat over den zuidelijken oceaan is uitgespreid. Ik geloof, dat »dit ijs zich niet zoover in de Indische en Atlantische zeeën zou uitstrekken, als er niet in het zuiden een land bestond van aanmerkelijke uitgebreidheid.»

»Ik vooronderstel echter, dat het grootste gedeelte van dit zuidelijk vast land gelegen is binnen den poolcirkel, waar de zee zoo met ijs is vervuld, dat zij onbevaarbaar is. Het gevaar, waaraan men zich bloot stelt om eene kust in deze onbekende en bevroren zeeën te ontdekken, is zoo groot, dat ik beweren durf, dat niemand zal wagen verder te gaan, dan ik gegaan ben, en dat de landen, die zuidelijk gelegen zijn, nooit ontdekt zullen worden. Men moet de dikke nevels, de sneeuwstormen, de scherpe koude en al wat de scheepvaart gevaarlijk maakt, trotseren. Het aanzien der kusten is verschrikkelijker dan men zich kan voorstellen. Dat land is door de natuur veroordeeld om begraven te blijven onder eeuwige sneeuw en ijs.»

Deze mededeelingen van den beroemden reiziger waren voorzeker niet zeer geschikt om bij de zeevaarders den lust naar eene nadere kennismaking met die oorden op te wekken. De meeste ontdekkingen, die er dan ook later in deze streken gedaan zijn, is men voor het grootste gedeelte verschuldigd aan walvischvaarders, die op hunne omzwervingen in deze streken bij toeval het een of ander eiland ontmoetten. Zoo werden in 1806 de Aucklandseilanden, ten zuiden van Nieuw-Zeeland op ongeveer 50° zuiderbreedte gelegen, door eenen Amerikaanschen walvischvanger ontdekt. In 1810 werd het eiland Campbell, een weinig zuidelijker gelegen, door HAZLEBURG gevonden. In 1821 drong BELLINGHAUSEN, kapitein bij de Russische marine, door tot aan 70 graden zuiderbreedte, bijna even ver als kapitein COOK, en ontdekte ten zuiden van Vuurland twee kleine eilanden, die hij Alexander I en Peter I noemde, en die samenhangen met die groep van landen en eilanden, welke later onder den naam van Grahamsland, Triniteitsland en Louis Philippe-land zijn bekend geworden. Palmer en Powel, twee walvischvaarders, ontdekten, de eerste het Palmersland en de tweede het Powelsland, dat gewoonlijk Zuid-Orkney genoemd wordt.

In 1823 gelukte het een koopvaardij-kapitein, JAMES WEDDELL, nog verder dan COOK voorwaarts te dringen. Hij bezocht de zuidelijke

Orkney-eilanden, de Nieuw-Shetlandseilanden en Sandwichsland en wendde daarop zijn steven dwars door het ijs naar het zuiden. Tot zijne groote verwondering en vreugde zag hij, hoe verder hij kwam, het ijs verminderen en eindelijk vond hij eene geheel ijsvrije zee. Onder den lengte-meridiaan van $34^{\circ} 17'$ drong hij ongehinderd door tot $74^{\circ} 15'$. Hij keerde toen terug, omdat het seizoen ten einde spoedde. Bij zijne tehuiskomst verklaarde hij, dat de zuidpool hem veel genaakbaarder voorkwam dan de noordpool. Dat berigt maakte nog al eenigen indruk en wekte den lust om op WEDDELLS spoor ontdekkingstogten te ondernemen. Maar men zag zich teleurgesteld. Geen van de reizigers, die zijn spoor volgden, vond op de door hem aangegevene hoogte eene opene zee. Daar het ijs, dat zich van de zuidpool losmaakt, zich in alle rigtingen verbreidt, al naar dat het door de winden wordt voortgedreven, kan het zich op de eene plaats ophoopen en op eene andere verstrooijen. Het kan dus zeer wel geweest zijn, dat een zeldzaam geluk, door een samenloop van oorzaken, voor WEDDELL in dat jaar eene opene zee gebaad heeft, waar in een volgend eene bevrozene vlakte allen toegang afsloot.

Echter werden er nog al eenige belangrijke ontdekkingen gedaan. In 1831 ontdekte BISCOË het Enderby-land onder den 50 lengte-meridiaan op 66° en 67° zuiderbreedte, het eiland Adelaide, dat op eenigen afstand voor Grahamsland ligt, en Kempsland. BALLERY ontdekte eene groep van vijf eilanden, die als voorposten voor het daarachter liggende ijsland zijn geplaatst, en meende nog op verschillende punten de kusten van het vasteland op te merken.

Van meer belang echter zijn drie ontdekkingstogten naar de zuidpool, één door Engeland, één door Frankrijk en één door de Vereenigde Staten van Noord-Amerika uitgezonden, de eerste onder bevel van JAMES ROSS, de tweede onder dat van DUMONT D'URVILLE en de derde onder dat van kapitein WILKES. Hoewel deze togten in gelijken tijd vielen, zoo zijn ze toch zonder gemeenschappelijk plan ondernomen. Elke expeditie handelde voor zich zelve.

Den 9 Januarij 1838 verlieten twee Fransche koryetten, onder het bevel van DUMONT D'URVILLE, de straat van Magellaan en wendden den steven naar het onbekende zuiden. De bevelhebber had het voornemen het spoor van WEDDELL te volgen en hoopte door de eerste

ijsbarrière heen te dringen en dan, zooals hij, in vrij vaarwater te komen. Maar de drijvende ijsmassa's vond hij digter opeen gedrongen, hoe verder hij kwam; en eindelijk stond hij voor een steilen ijsmuur, die als een onoverkomelijke wal allen verderen voortgang verhin- derde. Hier en daar opende zich wel een naauw kanaal in dezen langen gelijkvormigen ijswal; maar nergens vond hij eene opening, die een doortogt toeliet. Hij zag zich dus genoodzaakt langs dezen ijsberg heen te varen in het open kanaal, dat zich bijna altijd aan deszelfs voet bevond. Zoo zette hij zijnen togt voort tot aan de zuidelijke Orkney-eilanden, wier sombere spitsen zich dreigend verheffen boven de ijsvelden, waarvan de kolossale brokstukken rondom de kusten liggen opgestapeld.

Ten zuiden van de Orkney-eilanden ontdekte DUMONT D'URVILLE ongeveer 50 mijlen kust, aan welke hij den naam gaf van Louis Philippe- en Joinville-land. Een groot aantal kleine eilanden vormt een keten, die met de kust evenwijdig loopt en een deel uitmaakt van den archipel der Nieuw-Shetlandsche eilanden. Deze kusten zijn geheel bedekt door onmetelijke gletschers, die van bergtoppen, zes of acht honderd Nederlandsche ellen boven den zeespiegel verheven, afdalen. Men kan deze kust als eene voortzetting van Triniteits- en Grahamsland aanmerken. Kapitein Ross, die eenigen tijd later de- zelfde streken bezocht, ontdekte in het zuidelijk gedeelte van Louis Philippe-land zeer hooge bergen, waarvan sommige eene hoogte van van 2150 meters bereiken. Hij zeilde dit land geheel om en gaf dus het bewijs, dat het slechts een eiland is. Men is nog geheel in het onzekere, of deze archipel, die wel de grootste is, dien men tot hier- toe in de zuidpoolzee vond, op zich zelf ligt, of wel samenhangt met een groot vast land, waarvan misschien ook Triniteits- en Grahams- land mede een deel uitmaken.

De ziekten, door de uitgestane vermoeijenissen ontstaan, noodzaak- ten DUMONT D'URVILLE den koers naar het noorden te zetten. Het volgende jaar verliet hij in het begin van Januarij Hobart-Town op van Diemenseiland en trachtte ditmaal van eene geheel tegengestelde zijde in de zuidpoolstreken door te dringen. Hij bevond zich wel- dra wederom midden in het ijs. Op de breedte van den pool- cirkel ontdekte hij land. Hooge ijsbergen waren als door de natuur

gevormde bolwerken op elkander gestapeld voor de uitgestrekte kust van een land, dat vier tot zeshonderd meters hoog was. Zijne officieren drongen door dit vreeselijk ijslabyrinth tot een klein eiland door, hetwelk nabij de kust gelegen was. Daar zetten zij den voet op den wal, plantten de driekleurige vlag en namen het land in bezit in naam van den koning van Frankrijk. De kust ligt tusschen de 136 en 142 graden lengte geheel binnen den poolcirkel. De bevelhebber gaf aan dit land den naam van Adélie. Het is een doodsch en woest land; het vertoont geen spoor van plantenleven. Achter de streck van ijs, die de kusten als met een heg omgeeft, ziet het oog niets dan eene eentonige vlakte van eeuwig ijs, dat de gedaante van den grond slechts door zekere flauwe schaduwen laat raden.

Men vond zich genoodzaakt van hier een weinig noordwaarts te wenden. Onder den 130 lengte-meridiaan vond DUMONT D'URVILLE weder eene onoverkomelijke ijsbank, die zich over eene groote lengte uitstreckte en die naar zijn oordeel ergens tegen eene kust moest aanleunen. Hij meende zelfs het land te zien en noemde het Clarie. Echter waren niet alle officieren het hierin met den bevelhebber eens. Men kan zich in de poolstreken zoo gemakkelijk vergissen. Dikwijls is men in verzoeking om zelfs onbewegelijke mistbanken, die op de zee rusten, voor land te houden. Ook dan, als men stoot op een ijsveld van groote afmeting, kan men nog niet volstrekt verzekerd zijn, dat het ergens tegen het land zijn steunpunt moet hebben. Het is wel waar, dat eene diepe zee nooit geheel bevroest en dat de kusten en eilanden de middenpunten zijn, vanwaar de ijsvorming uitgaat. Maar ijsbergen, die op eene ondiepte vast raken, kunnen ook de kernen worden, rondom welke zich ontzaglijke ijsbanken vast zetten. Soms breekt deze massa, die slechts met een enkel punt aan den zeebodem vastzit, den boei, die haar gevangen houdt, rukt zich los en geraakt in beweging. Maar de basis, waarmee zij op den zeegrond vast zit, kan zich ook verbreeden en met de jaren aanwassen en zoo eene hoogte en uitgebreidheid verkrijgen, niet minder dan de ijsbanken, die zich aan de vaste kust hebben aangezet.

Maar in het hier vermelde geval had DUMONT D'URVILLE gelijk. De Amerikaansche expeditie, die eenigen tijd later deze streken bezocht, heeft zijne ontdekking bevestigd.

Kapitein WILKES, de bevelhebber der Amerikaansche expeditie, zeilde van Sidney uit en kwam spoedig, door gunstige winden voortgestuwd, op eene hooge breedte. In het begin van Januarij ontmoette hij de eerste ijsbergen op 61 graden breedte. Zij werden van dag tot dag grooter en talrijker, en op de breedte van 64 graden ontmoette hij de onmetelijke ijsvlakte, wier scherpe uiteinden zich als regtstandige en aaneen gesloten ijsmuren voordoen. Den 16 Januarij ontdekte hij de eerste sporen van land. Hij voer langs de groote ijsbank tusschen de ijsbergen. Onder den 147sten graad lengte zag hij de zee naar het zuiden open en voer in die rigting tot den 67sten graad breedte. Maar in plaats van eenen doortogt vond hij slechts een inham. Ten oosten en westen bemerkte hij land achter den ijsgordel, die de kusten omgaf. Weldra verliet hij deze baai en voer, altijd met land in het gezigt, langs de kust van Adélie. Daar werd hij door een verschrikkelijken storm overvallen. De sneeuw viel met zulk een overvloed, dat het onmogelijk was verder dan eene scheepslengte vooruit te zien. Van tijd tot tijd zag men in die digte sneeuwjagt ijsbergen, door de woedende golven voortgestuwd, als reusachtige witte spoken voorbij ijlen. Toen langzamerhand de storm bedaarde en het zonlicht dit vreeselijk tafereel verlichtte, merkte men eerst de geheele grootheid van het gevaar, dat men had doorgestaan.

WILKES zette in een naauw kanaal langs het kustijs zijnen togt voort. Hij zag het land, dat geheel met sneeuw bedekt, zich steil verhief tot eene hoogte van omstreeks 1000 meters. Hij volgde steeds dezen onafgebroken ijsgordel en zeilde de kaap voorbij, die DUMONT D'URVILLE den naam van Clarie had gegeven. Op eenen ijsberg, dien men beklom, vond men steenbrokken van het land, dat zich achter dien vasten onbestijgbaren ijsmuur bevond. Hij zette zijn togt westwaarts voort tot den 100sten graad lengte. Daar buigt zich de kust naar het noorden. Het seizoen was nu te ver gevorderd om het Enderby-land te bereiken. Hij had nagenoeg op de hoogte van den poolcirkel eenen weg van 70 lengtegraden afgelegd.

(Wordt vervolgd.)
